

LUCIJAN KOS

Plovidba kroz prolaze i tjesnace našeg obalnog mora

Saveznim Zakonom o pomorskoj i unutrašnjoj plovidbi (Sl. list SFRJ, br. 22/77), koji je stupio na snagu još 1. siječnja 1978. god. uređene su samo osnove sigurnosti plovidbe na plovnim putovima na obalnom moru i unutrašnjim vodama na kojima vrijedi međunarodni ili međudržavni režim plovidbe. Ovim našim Pomorskim zakonom — kodeksom utvrđeni su i osnovni materijalno-pravni odnosi u pogledu brodova, ugovorni i drugi obavezni odnosi, postupci u pogledu upisa brodova, ograničenja brodarove odgovornosti, likvidacije havarija, osiguranje brodova i drugi odnosi koji su u nadležnosti federacije.

U skladu s odredbama Ustava SFRJ (čl. 281. i dr.) da federacija, između ostalog, uređuje samo osnove sigurnosti u pomorstvu i njegovom prometu, primorske republike svojim propisima regulirale su sve ostale odnose u toj oblasti u vezi plovidbe, plovnog objekta i plovnog puta, kojima se »ne bavi« savezni zakon. Tako su ove republike donijele:

— Zakon o sigurnosti plovidbe na moru i unutrašnjim vodama (Nar. nov. SRH, br. 40/78),

— Zakon o varnosti pomorske plovbe (Ur. l. SR Slov., št. 30/79),

— Zakon o unutrašnjoj i pomorskoj plovidbi (Sl. list SRBiH, br. 11/78).

Sigurnost plovidbe obuhvaća sve uvjete kojima moraju odgovarati plovni putovi u obalnom moru, luke, sidrišta, brodovi, čamci i ostali plovni i plutajući objekti, uključujući posadu odnosno stručne radnike na njima, plovidbu i peljarenje, te nadzor u pogledu sigurnosti ljudi i imovine na moru. Ovi republički zakoni i njihovi provedbeni propisi sadrže ne samo opće odredbe o primjeni pravila plovidbe koja vrijede za međunarodni ili međudržavni režim plovidbe, već i posebne odredbe o primjeni određenih odredaba na mjestima — lokalitetima, gdje su otežani uvjeti plovidbe. Tako je u čl. 12. cit. Zakona SR Hrvatske propisano, da na određenim dijelovima plovnog puta na kojima postoje otežani uvjeti plovidbe — pličine, jake i promjenljive struje, nedovoljna širina za mimoilaženje u plovidbi i sl., plovidba se obavlja po posebnim propisima. U skladu s ovom odredbom rukovodilac republičkog organa uprave nadležan za poslove prometa — sada predsjednik Komiteta za pomorstvo, saobraćaj i veze na osnovi čl. 67. st. 1. toč. 1, a u vezi i sa st. 2. istog člana donio je NAREDBU O PLOVIDBI U PRO-

LAZU U ŠIBENSKU LUKU, U PAŠMANSKOM TJESNACU, U PROLAZU MALI ŽDRELAC I VELA VRATA TE U PREDJELU RTA MARLERA (Nar. nov. SRH, br. 47/79 od 13. XI 1979). Kako je ova Naredba 21. studenog 1979. god. stupila na snagu, to se njome uređuju način i uvjeti plovidbe brodova, čamaca i drugih plovnih objekata naše i stranih zastava na tim područjima.

I. PLOVIDBA U PROLAZU U ŠIBENSKU LUKU

Granice prolaza u ovu luku, otvorenu za međunarodni promet su:

— s vanjske strane — linija koja spaja svjetionik na rtu Jadrija sa svjetlom na pličini Ročni,

— s unutrašnje strane — linija koja spaja svjetlo na pličini Paklena s rtom Martinska.

Brod veći od 50 BRT i svaki brod s tegljem (bez obzira na veličinu i jačinu tegljača i teglnog broda, osim jednog čamca u teglju) može ploviti prolazom u šibensku luku — u kanal i iz njega samo nakon što mu signalna stanica na njegov zahtjev odobri plovidbu kroz taj prolaz i označi određenim signalom da je plovidba kanalom slobodna. Ovi brodovi mogu započeti plovidbu bilo s veza u luci ili sidrišta ili s nekog drugog mjesta u kanalu. Brodovi koji moraju tražiti dozvolu za uplovljenje u kanal, ovu dozvolu traže:

— danju — signalnom zastavom »Z« Međunarodnog signalnog kodeksa,

— noću — bijelim svjetlom postavljenim iznad crvenog, vidljivog sa svih strana horizonta na udaljenosti od 2 N/m ili davanjem 2 duga i 2 kratka svjetlosna signala (signal »Z« Morzeove abecede).

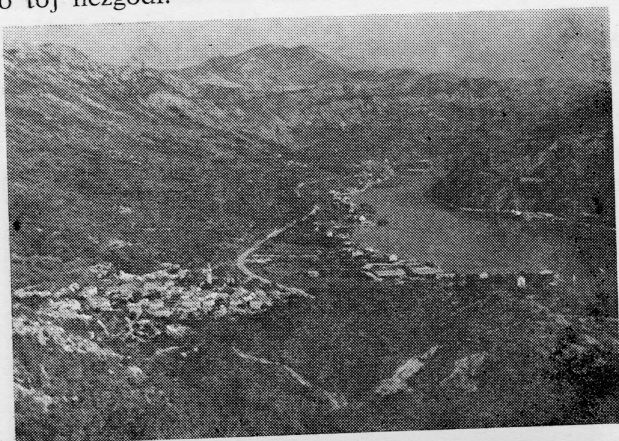
Ovi signali moraju se istaći prilikom namjeravanog uplovljenja u luku 10' prije dolaska broda pred ulaz u kanal, a prilikom namjeravanog isplovljenja broda iz luke 10' prije otpuštanja posljednjeg veza. Ako signalna stanica duže vremena ne odgovori na dati signal, brod može ubrzati odgovor davanjem 2 duga i 2 kratka zvučna signala (signal »Z« Morzeove abecede). Brod koji plovidbu kanalom započinje s veza ili nekog mjesta u kanalu može zatražiti dozvolu za plovidbu kanalom, osim davanjem uobičajenih signala, i telefonom odnosno radiotelefonijom. Ako brod započne plovidbu iz kanala, kanal mora biti zatvoren za plovidbu drugih brodova. Ako se brod veći od 50 BRT namjerava zadržati u kanalu, tada mora

prilikom traženja dozvole za plovidbu, obavijestiti jednu od signalnih stanica da će se u kanalu zadržati. Ako brod veći od 50 BRT prilikom plovidbe kroz kanal pretrpi nezgodu (havariju) zbog koje ne može nastaviti plovidbu, tada mora o tome što prije obavijestiti jednu od signalnih stanica, i to:

— danju — signalnom zastavom »F« Međunarodnog signalnog kodeksa ili davanjem ovog zvučnog signala, a

— noću — davanjem signala »F« svjetlosnim ili zvučnim signalom.

Signalna stanica dužna je signalom »C« Međun. signalnog kodeksa potvrditi prijem obavijesti o toj nezgodi.

Brodovi manji od 50 BRT, osim broda s tegljem, mogu uvijek ploviti kanalom bez dozvole. Takvi brodovi, osim brodova s tegljem, moraju ploviti desnom stranom kanala i za vrijeme plovidbe dužni su se sklanjati s puta drugim brodovima i ove propuštati pri ulazu odnosno izlazu iz kanala. Ako brod koji je dužan tražiti dozvolu za plovidbu kanalom smatra da brod koji ne podliježe ovoj obavezi ne plovi propisno, dužan ga je na to upozoriti s najmanje 4 kratka zvučna signala.

Signale o slobodnoj ili zabranjenoj plovidbi kanalom daju dvije signalne stanice, i to:

— stanica na rtu Jadrija — brodovima koji uplovljavaju u luku,

— stanica na tvrđavi sv. Ana iznad Šibenika

— brodovima koji isplovljavaju iz luke.

Ove dvije signalne stanice označuju da je plovidba kanalom slobodna odnosno zabranjena, isticanjem signala i to:

— da je plovidba slobodna:

— danju: dvije crne kugle u vertikalnoj liniji jedna iznad druge,

— noću: dva zelena svjetla u vertikalnoj liniji jedno iza drugog, vidljiva sa svih strana horizonta na udaljenosti od najmanje 2 N/m.

— da je plovidba zabranjena:

— danju: crveni čunj s vrhom prema gore,

— noću: dva crvena svjetla u vertikalnoj liniji jedno iznad drugog, vidljiva sa svih strana horizonta na udaljenosti od najmanje 2 N/m,

— i kad nije istaknut nikakav signal.

Redoslijed prolaza broda odnosno plovidbe brodova kroz kanal određuje se prema vremenu traženja odobrenja za plovidbu. Prednost u tome imaju brodovi JRM, kao i brodovi koji obavljaju redovitu prugu s objavljenim redom plovidbe, ukoliko ispunjavaju i ostale uvjete za uplovljenje u luku, odnosno za isplovljenje iz te luke.

Brod koji čeka dozvolu za plovidbu kanalom ne smije ometati plovidbu broda koji uplovljava ili isplovljava iz kanala. Za brodove JRM koji plove u sastavu, dozvolu za plovidbu kroz kanal traži komandni brod, a dozvola vrijedi za plovidbu cijelog sastava. Brod dok plovi kanalom ne smije, osim u slučaju nužde ili zbog sigurnog manevriranja, preticati drugi brod ili ploviti brzinom koja može izazvati valove koji mogu nanijeti štetu brodovima i drugim objektima u kanalu.

Ribarski brod smije u kanalu i njegovim prilazima ribariti samo sa zasjenjenim svjetlima. Ako takav brod svojim svjetlima ometa vidljivost drugog broda u kanalu, dužan je na signal broda, koji se sastoji od jednog dugog zvučnog signala, ugasiti svjetla za ribolov.

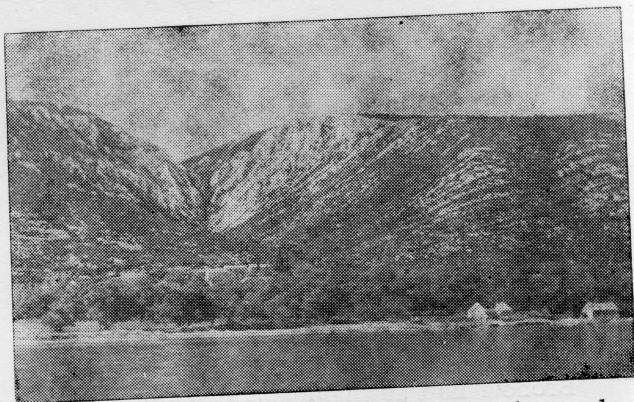
U kanalu i pred vanjskim ulazom u kanal na prostoru ograničenom paralelama koje prolaze kroz svjetla sv. Nikole i Roženik i meridijanom koji prolazi kroz svjetlo sv. Nikola, te meridijanom koji dodiruje najistočniju točku obale otoka Lupec zabranjeno je sidrenje brodova. Sidrenje čamaca i kupanje dozvoljeno je samo u uvalama kanala do njihovog vanjskog ruba.

II. PLOVIDBA KROZ PAŠMANSKI TJESNAC

Pašmanski tjesnac kao dio Pašmanskog kanala je područje mora gdje se je otok Pašman uz više manjih otočića (Babac, Planac, Katarina i dr.) najviše približio obali kopna. Granice ovog tjesnaca su:

— sa sjeverne strane — linija koja spaja rt Tukljaču — svjetlo Ričul — svjetlo Galešnjak — zapadni rt otoka Bisaga Mala i sjeverna obala otoka Garmenjaka,

— sa južne strane — linija koja spaja uvalu Soline (južno od Biograda n/m) sa rtom Studenac na otoku Pašmanu, južno od Tkona.

U ovom tjesnacu za plovidbu brodova određena su 2 prolaza, i to:

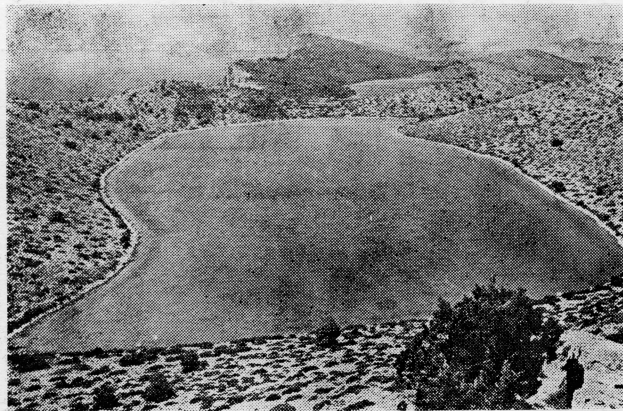
a) Zapadni prolaz (uz obalu otoka Pašmana), koji obuhvaća morski prostor ograničen linijama:

sjeveroistočna obala otoka Garmenjaka — rt Brižane — lučko svjetlo sela Pašman — svjetlo Čavatul — sjecište pokrivenog smjera svjetla Babac i svjetla Čavatul s južnom granicom tjesnaca — sjecište južne granice tjesnaca s pokrivenim smjerom jugozapadnog rta otoka Planac i svjetla sv. Katarina — svjetlo sv. Katarina — svjetlo Babac — sjecište pokrivenog smjera sredine otoka Čavatul i svjetla Babac sa sjevernom granicom tjesnaca;

b) *Istočni prolaz* (uz obalu kopna Turanj — Biograd n/m), koji obuhvaća morski prostor ograničen ovim linijama: uvala Soline — lučko svjetlo Biograd n/m — svjetlo pličine Kočerka — svjetlo pličine Minerva — svjetlo Ričul — svjetlo Galešnjak — zapadni rt Bisaga Mala — sjecište pokrivenog smjera sredine otoka Čavatul i svjetla Babac sa sjevernom granicom tjesnaca — sjecište pokrivenog smjera sredine otoka Čavatul i svjetla Babac sa spojnicom obale otoka Garmenjaka i svjetla Galešnjak — zapadni rt otoka Komornik — svjetlo Komornik — svjetlo na istočnoj obali otoka Babac — svjetlo Planac — sjeverni rt otoka sv. Katarina — sjecište južne granice tjesnaca s pokrivenim smjerom jugozapadnog rta otoka Planac i svjetla sv. Katarine.

Brod veći od 50 BRT mora koristiti ove prolaze, i to *zapadni prolaz kad plovi u jugoistočnom smjeru*, a *istočni prolaz kad plovi u sjeverozapadnom smjeru*. Ovakav brod smije ploviti iz zapadnog u istočni prolaz samo na dvjema linijama, i to selo Pašman — Turanj i selo Tkon — Biograd n/m, a iz istočnog u zapadni prolaz, također, na tim linijama (Biograd n/m — Tkon i Turanj — selo Pašman). Na liniji Biograd n/m — Tkon i obr. ovakav brod plovi jugoistočno od otoka sv. Katarine, a danju za vrijeme velikog juga može ploviti između otoka sv. Katarine i otoka Planac.

U prolazima Pašmanskog tjesnaca brod veći od 50 BRT može ploviti najvećom brzinom od 10 N/m/h, i to u zapadnom prolazu od rta Brižine do južne granice tjesnaca, a u istočnom prolazu od ulaza u prolaz do svjetla Komornik. Od ove su brzine vožnje izuzeti hidrokrilni brodovi i brodovi na zračnom jastuku.

Brodovi koji su manji od 50 BRT mogu prelaziti ove prolaze u oba smjera u bilo kojem dijelu tjesnaca. Svaki brod, veći ili manji od 50 BRT kad prelazi transverzalno tjesnac iz jednog u drugi njegov prolaz, dužan je davati prednost brodu koji

plovi tjesnacem u jednom od dva njegova opća smjera. Brodovi JRM u plovnom sastavu mogu ploviti kroz tjesnac samo u koloni. Ovu kolonu ne smiju presijecati ostali brodovi, koji su dužni sačekati dok prođe cijela ta kolona brodova.

Pred ulazima u tjesnac i njegovim izlazima zabranjeno je sidrenje i zadržavanje brodova, čamaca i drugih plovnih objekata, kao i u morskom prostoru na tim prolazima. Sidrenje i zadržavanje brodova, čamaca i drugih plovnih objekata zabranjeno je i na ulazima u tjesnac, a kad je vidljivost smanjena ispod 1/2 N/m tada je zabranjena i plovidba. Na prolazima ovog tjesnaca dozvoljen je ribolov samo udicom i vršom, i to samo danju. Izvan granica obih prolaza, na ribarskom brodu ili čamcu mogu se upotrebljavati nezasjenjene svjetiljke za ribolov jačine do 200 svijeća. Svjetla jača od 200 svijeća moraju biti zasjenjena tako da osvijetljavaju površinu mora u promjeru do najviše 4 m.

III. PLOVIDBA KROZ PROLAZ MALI ŽDRELAC

Prolaz Mali Ždrelac nalazi se između otoka Ugljana i otoka Pašmana, a povezuje Zadarski i Pašmanski kanal sa Srednjim kanalom. Granice ovog prolaza su:

— sa sjeveroistočne strane — linija duljine 100 m koja spaja točku Wp 252° sa crvenom salonitnom kulom na betonskom bloku s karakteristikom bijelog bljeska 2 u grupi svake 4" i linija duljine 120 m koja spaja točku Wp 252° s bijelom salonitnom kulom na betonskom bloku s karakteristikom zelenog bljeska svakih 4".

— s jugoistočne strane — linija koja spaja crvenu salonitnu kulu na betonskom bloku s karakteristikom crvenog bljeska 2 u grupi svakih 6" s bijelom salonitnom kulom na betonskom bloku s karakteristikom zelenog bljeska 2 u grupi svakih 10".

Prednost u plovidbi ovim prolazom ima putnički brod redovite pruge s objavljenim redom plovidbe s tim da prednost između dva ili više takvih brodova ima onaj odnosno oni putnički brodovi koji u prolaz uplovljavaju sa sjeveroistočne strane, tj. iz pravca luke Ždrelac, odnosno iz Zadarskog kanala. Svi ostali brodovi, koji u ovaj prolaz uplovljavaju sa sjeveroistočne strane, tj. sa strane Zadarskog kanala, imaju prednost u plovidbi u odnosu na brodove, koji u ovaj prolaz uplovljavaju sa strane Srednjeg kanala. U ovom prola-

zu unutar označenih granica brodovi mogu ploviti brzinom ne većom od 8 N/m/h. Na području ovog prolaza zabranjeno je svako sidrenje i zadržavanje, kao i obavljanje ribolova, uključujući i područja neposredno pred ulazom u ovaj prolaz i neposredno iza izlaza iz ovog prolaza.

IV. PLOVIDBA KROZ VELA VRATA

Ova Vrata povezuju Riječki zaljev sa Kvarnerom. Granice ovog prolaza su:

— sa sjeverne strane — linija koja spaja rt Jablanac na otoku Cresu i sjeverni rt uvale Uboka na istočnoj obali Istre, a

— s južne strane — linija koja spaja rt Kobilj na otoku Cresu i rt sv. Andrija na istočnoj obali Istre.

Plovidba brodova u ovom prolazu obavlja se njegovim istočnim i zapadnim područjem, koji su međusobno razdvojeni linijom, koja ide od točke: geogr. širina 45°04'12" N i geogr. dužina 14°14'24" E na točku geogr. širine 45°07'24" N i geogr. dužine 14°15'00" E i dalje do točke geogr. širine 45°11'24" N i geogr. dužine 14°16'48" E.

Brod veći od 50 BRT obavezno mora koristiti istočno područje kad plovi u sjeveroistočnom smjeru tj. pri uplovljavanju u Riječki zaljev, a takav brod mora koristiti zapadno područje kad plovi u jugozapadnom smjeru, tj. pri isplavljenju iz Riječkog zaljeva — opći smjer plovidbe.

Brod veličine do 50 BRT koji plovi zapadnim područjem plovidbe u jugozapadnom smjeru tj. kad isplavljava iz Riječkog zaljeva i koji plovi istočnim područjem plovidbe u sjeveroistočnom smjeru tj. kad uplovljava u Riječki zaljev ne smije ne samo ometati prolaz odnosno plovidbu drugog broda koji plovi tim općim smjerom u oba pravca, već ga ne smije ni preticati.

Svaki brod bez obzira na njegovu veličinu, čamac ili drugi plovni objekt može prelaziti iz istočnog u zapadno područje plovidbe i obratno samo u okomitom smjeru na opći smjer plovidbe

i obavezan je davati prednost brodu koji plovi u tom općem smjeru plovidbe.

Na području ovog prolaza zabranjeno je svako zadržavanje i sidrenje svih brodova, čamaca i drugih plovnih objekata, uključujući i na područjima neposredno pred ulazom u ovaj prolaz, kao i neposredno pred izlazom iz ovog prolaza. Ribarski brodovi i čamci mogu obavljati ribolov na području ovog prolaza, uz obavezno davanje prednosti i sklanjanja sa puta brodu, koji plovi u općem smjeru plovidbe u oba pravca.

V. PLOVIDBA U PREDJELU RTA MARLERA

Na udaljenosti manjoj od 1 nautičke milje od svjetionika Marlera (sjeveroistočni rt na ulazu u Medulinski zaljev u Istri) zabranjena je plovidba u tom predjelu.

* * *

Za povrede ovih propisa o sigurnosti plovidbe u prolazima i tjesnacima u kojima su otežani uvjeti plovidbe, kaznit će se za počinjeni pomorski prekršaj zapovjednik broda odnosno drugog plovnog objekta, kao i osoba koja ih zamjenjuje, te voditelj čamca, i to novčanim kaznama od 500 do 2 000 dinara (ako plove bez dozvole, ako ne koriste prolaze odnosno područja za plovidbu, ako presijecaju kolonu ratnih brodova, ako ne daju prednost drugom brodu koji plovi u općem smjeru plovidbe, ako sidre u kanalu, prolazu ili području, ako plove većom brzinom od propisane itd).

Potpunom primjenom ovih odredaba u prolazu Malog Ždrelca, u prolazima Pašmanskog tjesnaca, na područjima u Velim Vratima i u blizini rta Marlera, te u Šibenskom kanalu, gdje su uvjeti plovidbe znatno otežani zbog mogućnosti sudara, nasukanja i drugih pomorskih nezgoda brodova, čamaca i drugih plovnih objekata, postići će se veća sigurnost i zaštita ljudskih života na moru i njihove imovine.

